

Koskelaiset

SUKUSEURAN
JÄSENLEHTI

15.12.1997

N:o 12

Sukuseuran kesätapahtuma Artjärvellä 16.8.1997

Runsaan osanottajajoukon kerännyttä kesätapahtumaa vietettiin Artjärven maamiesseuran talolla Vuorenmäellä. Tapahtumaa suosi kaunis kesäinen sää ja näin eri puolilta maata saapuneet matkalaiset saivat nauttia aurinkoisista näkymistä jo juhlapaikkaan matkatessaan.

Itse juhlapaikka, Vuorenmäki sijaitsee nimensä mukaisesti komealla mäellä mäntyjen ympäröimänä. Näkymät mäeltä ovat avarat. Kaakossa kuultee Säyhteenjärvi ja luoteessa välkkyä Villikkalanjärvi. Puitteet sukujuhlalle olivat erinomaiset.

Kesätapahtuman ohjelma jakaantui kahteen osaan: vuosikokous ja päiväjuhla. Vuosikokous oli sikäli historiallinen, että seuran perustamisesta lähtien puheenjohtajana toiminut Hannu Koskelainen oli jo hyvissä ajoin ilmoittanut, että hän ei enää ole käytettävissä puheenjohtajaa valittaessa. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin varapuheenjohtajana toiminut Heikki Koskelainen ja varapuheenjohtajaksi Raija Nieminen. Kokouksen muista päätöksistä ja Hannulle osoitetuista kiitoksen sanoista kerrotaan seuraavilla sivuilla erikseen.

Päiväjuhlan ohjelmasta kantoivat päävastuun Artjärvellä kasvaneet sisarukset Sinikka Sinkko ja Eija Koskelainen. Heidän ansiostaan mukana oli myös

tavallista enemmän sukulaisia, sillä he olivat järjestäneet samaan yhteyteen ”serkusseminaarin”, jonka osanottajat puolisoineen olivat tietysti mukana myös sukuseuran tilaisuudessa. Musiikista huolehtivat jo perinteeksi muodostuneen tavan mukaan Hilikka ja Eikka Helisalo vahvistettuna seuran viirin suunnittelijalla Pentti Sipiläisellä.

Tervehdyspuheen piti seuran puheenjohtaja Hannu Koskelainen Puheessaan hän kertoi värikkäästi seuran perustamisvaiheista ja Koskelaiden etsimisestä yli 17 vuotta sitten. Hannu vertasi silloista toimintaa muinaisessa Kreikassa vaikuttaneen erakkofilosofi Diogeneen käyttäytymiseen. Diogenes asui tynnyrissä ja kulki päivisin öljylamppu kädessään sanoen etsivänsä ihmistä. Samalla tavalla me olemme yrittäneet tavoittaa meille tärkeitä ihmisiä, sukulaisia. Apuna tässä etsinnässä olivat valtakunnalliset puheelinluettelot, joita selaamalla Hannu löysi n. neljäsatä henkilöä, jotka kantoivat nimeä Koskelainen. Näille kaikille lähetettiin tietoa sukuseurasta ja kokouskutsut.

Ottaen lisäksi huomioon perheiden koon ja avio-
liiton kautta vaihtuneet sukunimet, arvioi Hannu

Jatkuu seuraavalla sivulla

Hyvät lukijat

Sukuseuran toimintasuunnitelmassa vuosille 1997-99 todetaan jäsenlehden muodostuneen olennaiseksi tekijäksi seuran toiminnassa. Keskeinen merkitys tulee edelleenkin olemaan entisen kotiseudun kylien ja asukkaiden kuvauksilla, minkä lisäksi pyritään selvittämään Vahvialasta ja Viipurin tienoilta yleensäkin lähteneiden suvun jäsenten sijoittumista uusille kotipaikoille sodan jälkeen.

Lehtemme tässä numerossa julkaistaan Uudenmaan Karjalaisseurojen Piirin vetoomus kertoa karjalaiskokemuksista. Parhaat niistä palkitaan sekä julkaistaan ja kaikki arkistoidaan myöhemmää tutkimusta varten. Tähän vetoomukseen haluaa myös lehtemme yhtyä ja julkaisee mielellään näitä muistoja. Hyvänä esimerkkinä siitä on nyt julkaistava Maria Koskelaisen talvisodan evakkomatkan kertomuksen ensimmäinen osa.

Sekä evakkomuistojen että vanhan kotiseudun elämäntapausten keräämiseen ovat viimeiset hetket käsillä, sillä ovathan nuorimmat oma-kohtaisia muistoja tuolta ajalta omaavat jo kuusikymmentä vuotta täyttäneitä. Tärkeää olisi myös saada kuulla nuorten mielipiteitä karjalaisuudesta, mummon tarinoista, suvun merkityksestä jne. Lähettäkää meille muisteloita, kuvia entisajan elämästä ja valokuvia sekä juhlasta että arjesta. Julkaisemme kaikki tekstit (tarvittaessa lyhennettynä) ja valokuvatkin sikäli kuin ne saadaan mahtumaan mukaan.

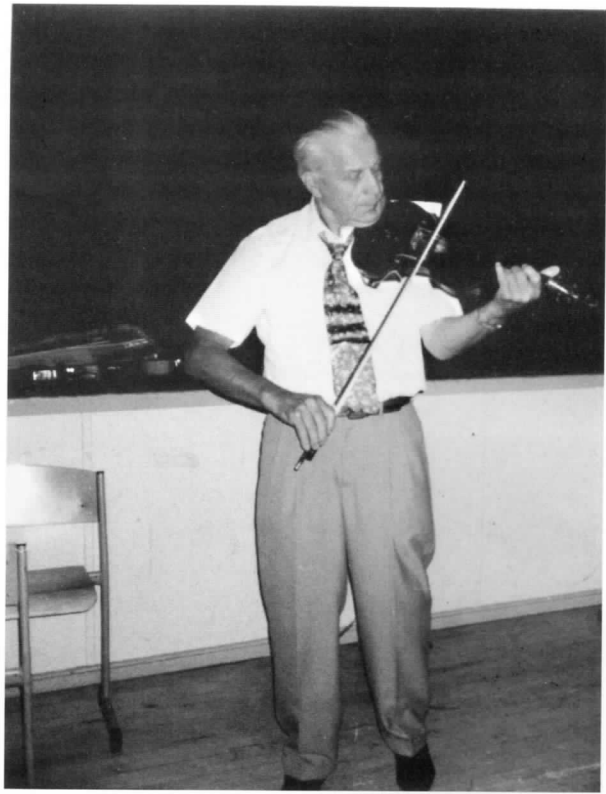
Tätä kirjoitettaessa on juuri alkanut joulukuu ja olemme valmistautumassa kristikunnan suureen juhlaan. Tällöin on aikaa hiljentyä, muistella menneitä ja myös kertoa nuoremmalle polvelle menneisyydestä ja siitä sukupolvien ketjusta, joka meidän osaltamme voidaan johtaa 1600-luvun puolivälissä Viipurin pitäjän Koskella asuneeseen Tuomas Heikinpoikaan.

Toivotamme kaikille seuran jäsenille ja lehtemme lukijoille Rauhaa Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta.

Jatkuu sivulta 1.

meitä koskelaisia olevan n. neljätuhatta. Kun sukumme alku lasketaan 1600-luvun puolivälissä Koskella eläneestä Tuomaasta, kirkonkirjojen mukaan Thomas Henriksonista, on 350 vuodessa saatu paljon aikaa. Aika hyvin olemme täyttäneet Ison kirjan opeituksen: lisääntykää ja täyttäkää maa. Alussa mainittu etsintätyö jatkuu. Me joudumme itse kukin etsimään juuriamme ja hakemaan kosketusta sukulaisiimme. Lopuksi Hannu toivotti onnea uudelle puheenjohtajalle ja toivotti kaikki tervetulleiksi juhlaan.

Erinomaisena juontajana toiminut Sinikka Sinkko sai osanottajat mukaansa niin yhteislauluun kuin kilpailuihin. Sinikka toivotti osaltaan juhlavieraat tervetulleeksi Artjärvelle ja kertoi kuinka Vahvialas-

Sukuviirin suunnittelija Pentti Sipiläinen on taitava viulunsoittaja.

ta oli sodan jälkeen sinne asetettu: ”Isä Eino rupesi myymään äidin kanssa Ratulan ihmisille sokeria, kahvia ja vehnä jauhoja. Sekä rautanauvoja, tervaa ja työpaitoja. Aluksi auttoi serkkutyttö Eila kunnes keksi mennä naimisiin. Sitten sinne tuli Maija ja muitakin auttamaan. Ja jos niillä ei ollut illalla parempaa tekemistä, saivat jäädä meitä kolmea tyttöä Sinikkaa, Eijaa ja Leaa hoitamaan.”

Eija, Eino Koskelaisen tyttäristä keskimäinen, piti juhlapuheen, jossa hän kertoi nuoruusvuosistaan kotona vanhempiensa hyvässä hoivassa sekä analysoi suhdettaan karjalaisuuteen ja vanhempiensa kotiseutuun. Hän totesi kuitenkin syntyneensä Artjärvellä, jossa koskelaisia oli paljon, isänkin Eino Koskelaisen täyskaimoja kolme. ”Vaikka arvostankin suuresti sukuani, tunnen kuitenkin olevani artjärveläinen”, Eija perusteli tuntemuksiaan.

Myös paikallinen lehti Orimattilan sanomat oli noiteerannut seuramme tilaisuuden ja teki siitä komean kuusipalstaisen jutun kaksi kuvineen. Tässä sopinee vielä siteerata lehdessä haastateltuja:

- Iloisia, tasapainoisia, vieraanvaraisia. Ja ovat ne vaan oman arvion tunteviakin, Sinikka Sinkko määritteli Koskelaisen suvun erityispiirteitä.

Koskelaiset ovat suulaita, selitti puolestaan Hannu Koskelainen.

- Minullekin vaimo varasi kaksi aikaa kun menin lääkärin vastaanotolle. Ja lopputarkastuksessa lääkärin piti lopulta kommentaa: Oos nyt vähän aikaa hyljää!

Samanlainen oli tunnelma myös juhlassa, johon kuului perinteen mukaisesti vilkasta seurustelua sekä tietysti yhteislaulua, kilpailuja, tanssia ja arpajaisia. Kaunis sää ja hyvä tunnelma tekivät myös kotimatkan keveäksi.

Vuosikokouksen valmistelua: Jukka Hyrske, Heikki Koskelainen, Hannu Koskelainen

Vuosikokous

Sukuseuran sääntömääräisessä vuosikokouksessa toimi puheenjohtajana Jukka Hyrske ja sihteerinä Pekka Koskelainen.

Toimintakertomus hyväksyttiin, tilinpäätös vahvistettiin ja johtokunnalle myönnettiin vastuuvapaus. Samoin hyväksyttiin tilikauden 1997-99 toimintasuunnitelma talousarvioineen. Talousarvio sisälsi vuotuisen jäsenmaksun korotuksen 40 markkaan ja jäsenlehden toimittamisen entisten periaatteiden mukaisesti.

Seuran perustamisesta lähtien puheenjohtajana toiminut Hannu Koskelainen ilmoitti, että ei ole enää käytettävissä puheenjohtajaa valittaessa ja ehdotti nykyisen varapuheenjohtajan valitsemista uudeksi puheenjohtajaksi. Esityksen mukaisesti uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Heikki Koskelainen ja varapuheenjohtajaksi Raija Nieminen. Uudeksi johtokunnan jäseneksi valittiin Terttu Loven ja Hannu Koskelaisen jatkaessa edelleen johtokunnassa on johtokunnan kokoonpano muilta osin seuraava: Ilmi Koskelainen, Pekka Koskelainen, Maija-Liisa Laakso, Hilikka Mattila (rahastonhoitaja), Toini Pellikka, Pauli Vainikka ja Sirkka Vinnikainen.

Seuran sihteerinä 12 vuotta toimineen Maija-Liisa Laakson pyydettyä eron tehtävästään on johtokunta valinnut keskuudestaan sihteeriksi Pekka Koskelaisen.

Kokouksen päättyessä kiitti vastavalittu puheenjohtaja Heikki Koskelainen saamastaan luottamuksesta ja esitti samalla kiitokset edeltäjälleen Hannu Koskelaiselle hänen vahvasta ja rakentavasta työpanoksestaan seuran hyväksi.

Juho Koskelaisen Värikkäät vaiheet Venäjän vallankumouksen pyörteissä

Lehtemme edellisessä numerossa kerrottiin Anjalan tomerasta kättilöstä Lyyli Turusesta. Tällä kertaa Veijo Seppänen muistelee Lyylin isän ja oman äidinisänsä Juho Koskelaisen (1866-1952) värikkäitä elämän vaiheita.

Johan Koskelainen syntyi 18.11.1866 Viipurin maalaiskunnan, sittemmin Vahvialan Nurmessa. Siellä hän aloitti työuransa varsin nuorena paljaskalaisena paimenpoikana kunnes pääsi töihin oman kylän metallitehtaalalle, jonka vanhempi polvi muistaa sen valmistamista Nurmi-luistimista eli nurmiksista. Täällä hän sai ensi tuntuman metallin käsittelystä. Tarkkana ja käteväenä poikana hän oppi nopeasti alalla vaadittavat käytännön taidot ja kehittyi ammattiviilariksi.

Nuori Juho lähti hakemaan lisäoppia ja parempia ansioita ensin Viipuriin Revonhännän laivatelakalle ja toimi sisävesilaivojen sekä hinaajien huoltajana erikoisalanaan höyrykoneet. Vuonna 1890 hän muutti edelleen vaativampiin tehtäviin Hietalahden telakalle Helsinkiin. Täältä hän löysi myös tulevan puolisonsa, Vihdistä lähtöisin olleen Amanda Erikssonin. Yhdessä Amandan kanssa lähdettiin Pietariin 1894, jossa syntyi myös ensimmäinen lapsi, vain neljän kuukauden ikäisenä kuollut Ferdinand.

Pietarissa Juho työskenteli viilarina Putilovin tehtailla. Ammattilaisia tarvittiin ja ansiot olivat hyvät. Amanda ei Pietarissa kuitenkaan viihtynyt vaan palasi Viipuriin Juhon jäädessä vielä muutamaksi vuodeksi Putiloville leveämmän leivän perään ja käydessä Viipurissa säännöllisin väliajoin lapsia laskemassa. Viipurissa syntyivätkin tyttäret Lyydi, Jenny, Siiri ja Agnes vuosien 1896 ja 1904 välisenä aikana.

Viipuriin palattuaan Juho kävi Viipurin teollisuuskoulun konemestarilinjan, josta hän sai todistuksen 33 vuotiaana keväällä 1899. Hänellä oli nyt kaksi ammattia: viilarin ja konemestarin. Aluksi hän toimi kone-mestarina Viipurin kaupungin kaasulaitoksella, mutta levoton mieli ajoi eteenpäin. Hän toimi konemestarina laivoissa ja vuoden verran Kajaanin vesivoimalaitoksella turbiinin hoitajana. Sitä ennen hän ehti olla 1910-luvulla myös Amerikassa, jossa hän työskenteli kahden suuren laivakoneita valmistaneen yhtiön, trustin, palveluksessa. Juho kertoo säilyneissä muistiinpanoissaan viilarin työn olleen siellä vaativaa ja laatu-kontrollin erittäin kovaa. Hyvästä työstä maksettiin hyvä palkka. Juho kertoo olleensa ainoa suomalainen ammattiviilari trusteissa, joissa henkilökuntaa oli useita satoja. Suomeen palattuaan Juho meni vielä jonkin kuluttua uudelleen Pietariin Putilovin tehtaille, jossa hän joutui todistamaan Venäjän vallankumouksen alkua keväällä 1917. Tästä kerrotaan ohessa erikseen.

Amanda oli tarmokas perheenäiti. Miehen ollessa Pietarissa hän sai olla sekä emäntä että isäntä. Hän perusti myös hyvällä menestyksellä toimineen

Jatkuu sivulle 4

sekatavarakaupan ja v. 1911 puoliset ostivat Kolikkoinmäeltä talon, jossa oli oman asunnon lisäksi kolme parihuoneita vuokralaisille. Amanda hankki piharakennukseen porsaita ja tyttäret kärräsivät koulupäivän päätyttyä niille ruoan kaupungilta sekä keräsivät talven polttopuut jopa Pappilanniemestä saakka. Tyttärillä oli selvä työnjako niin siivouksessa kuin pahnin pudistuksessa. Amanda oli oppinut äidiltään tärkkäyksen ja kiiltosilittämisen taidon ja opetti sen edelleen lapsilleen. Niinpä hän solmi suhteita herrasväen rouviin, joilta tyttäret hakivat hienopyykkiä, jonka he sitten palauttivat puhtaana ja hienosti silitettynä.

Kovaa yrittämistä seurasi myös taloudellinen menestys. Kun Pappilan-niemessä paloi osittain hirsinen keuhkotautiparantola, teki Juho tarjouksen jäämistöstä ja siirsi hirret Kolikkoinmäelle. Hirsistä hän rakensi kaksikerroksisen siipirakennuksen entisen yhteyteen, joten vuokralla oli nyt viisi parihuonetta. Juholla itsellään oli perheen asuinhuoneiston lisäksi tilava työhuone työkaluineen. Kuvaavaa hänen kätevyydelleen ja ammattitaidolleen on, että hän valmisti itse haulikon Venäjällä lisenssillä valmistetusta Baerdaan kivääristä. Tätä varten hän valmisti kanuuna-poran, jolla avasi 10,35 mm piipun 15,63 kaliiberiseksi haulikon piipuksi. Edelleen hän teki erillisen osan patruunapesää varten sekä valmisti liipasin-koneiston ja lukon. Perän hän teki jalopuusta. Etenkin aseiden liipasinmekanismi on tarkkaa hienomekaanista työtä. Ase on edelleenkin suvun hallussa todistena Juhon teknisestä osaamisesta ja kyvystä pitkäjänteiseen työhön.

Jälkipolven muistoissa Juho Koskelainen on säilynyt ulkoiselta rakenteeltaan lyhyehkönä ja hoikkaana mutta ei hintelänä. Luonteeltaan hän oli ahkera, tarkka ja voimakastahtoinen. Hänessä oli luontaista

varmuutta sekä omatoimisuutta, johon hän oli tottunut jouduttuaan pienestä pitäen huolehtimaan itsestään. Nämä ominaisuudet vaikuttivat osaltaan siihen, että hän sai elää poikkeuksellisen mielenkiintoisen ja rikkaan elämän.

Juho Koskelainen Pietarissa vallankumouksen alussa maaliskuussa 1917

Juho kirjoitti tuoreeltaan muistiin eräitä elämänsä keskeisiä tapahtumia. Veijo Seppäsen hallussa olevan muistikirjan mukaan Juho kertoo vallankumouksen alkuvaiheisiin kuuluneesta, maanantaina 8.3.1917 alkaneesta yleislakosta seuraavasti.

”Työläiset kokosivat rivinsä ja marssivat julisteita kantaen. Julisteissa vaadittiin leipää ja parempia elinolosuhteita työläisille. Tiistaina sama meininki jatkui, väenpaljous kokoontui hallintorakennusten edustalle. Verinen hallitus käski santarmien avata tulen väkijoukkoa kohti, jonka ne tekivät innokkaasti ja säälimättä. Tapettu kansanjoukko haudattiin illalla työläisten voimin.

Keskiviikkona meininki jatkui. Nevski Prospektilla sama lahtaminen toistui ja Litenin sillalla ruumisröykkiöt vain kasvoivat. Yöllä klo 1:n maissa mielenosoittajat kokoontuivat oikeuden istuntotalon sekä arkistorakennuksen edustalle ja polttivat molemmat rakennukset. Samana yönä mielenosoittajat valtasivat kaupungin keskusvankilan Grieboltinin. Kaikki vangit vapautettiin ja heidät aseistettiin vankilan aseilla. Ylimääräiset aseet jaettiin kansanjoukoille.”

Tässä vaiheessa oli Juho varmaankin nähnyt riittävästi, joten hän pakkasi kimpsunsa ja karisti Pietarin tomut jaloistaan niin kauan kuin se vielä oli mahdollista. Jo muutamaa päivää myöhemmin varsinainen vallankumous olikin jo tapahtunut, sillä keisari Nikolai luopui 15. 3.1917 vallasta omasta ja poikansa puolesta.

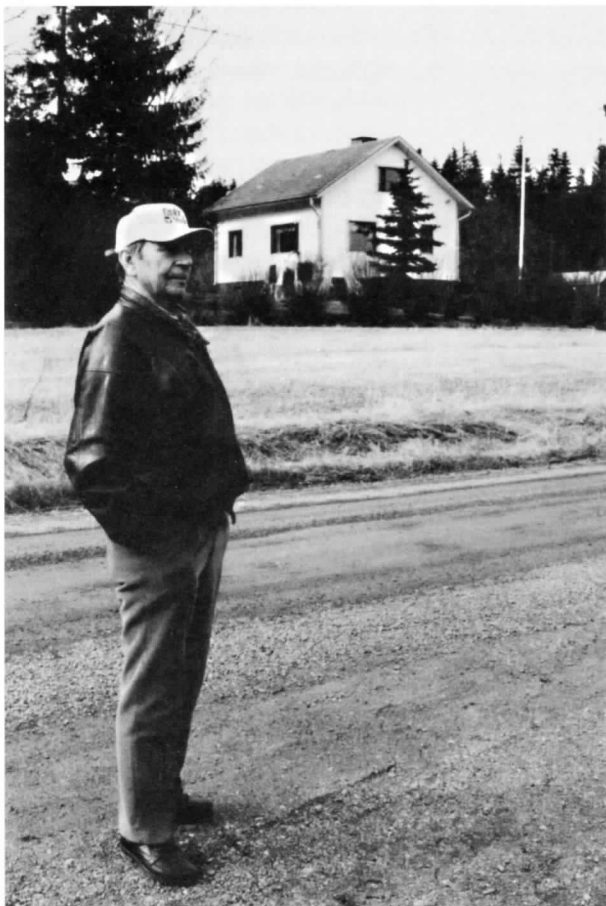
Näin kulki tavarat 1940-luvulle saakka. Kuvan toimitti Aili Koskelainen Porvoosta.

Hannu Koskelainen 17 vuotta puheenjohtajana

Sukuseuran perustaja ja sen kantava voima Hannu Koskelainen täytti viime vuoden marraskuussa 70 vuotta. Hannu kuuluu siten niihin nuorimpiin ikäluokkiin, joilla on omakohtaisia muistoja Karjalasta ja jotka 17-18 vuotiaina olivat jo sodassa mukana. Vahvialan Tervajoella syntyneenä ja kasvaneena hänelle on jäänyt ikuinen kaipaus menetettyyn kotiseutuun ja pysyvä rakkaus Karjalaan ja omaan sukuunsa.

Toimen miehenä ja yrittäjänä on Hannu Koskelainen ollut monessa mukana. Hänen yhteiskunnallisista luottamustoimistaan voi mainita esimerkiksi Porvoon maalaiskunnan valtuuston 31 vuotta kestänyt jäsenyys, kuusi vuotta valtuuston varapuheenjohtajana ja viisi vuotta kunnanhallituksen jäsenenä. Itä-Uudenmaan ammatillisen oppilaitoksen hallituksen jäsenenä hän oli 33 vuotta, Porvoon Karjalaiset ry:n johtokunnan jäsenenä 10 vuotta jne. Hannu tunnetaan myös lehtimiehenä ja kirjoittajana sekä mm. Karjala-valssin ja monien muiden levytettyjen sävellysten tekijänä ja sanoittajana. Karjalan Liiton kultainen ansio-merkki hänelle luovutettiin huhtikuussa 1993.

Koskelaisten sukuseuran puheenjohtajan tehtävää hän hoiti erinomaisella tavalla yhtäjaksoisesti 17 vuotta. Seuraavassa on otteita Heikki Koskelaisen kiitospuheesta Hannulle vuosikokouksen yhteydessä.

Hannu Koskelainen ja kotitalo Porvoon Ölstenissä.

Hannu Koskelainen puhumassa Ivar Pekkalan muistotilaisuudessa.

Kun Hannu jo johtokunnan kokouksessa ilmoitti aikeensa jättää seuran johdon nuorempiin käsiin, oli sen jäsenten reaktio yksimielinen: ei tule kuuloonkaan. Mutta hän oli päätöksensä tehnyt ja siihen meidän on nyt tyytyminen siitä huolimatta, että hän on ollut alusta pitäen kaikessa mukana ja siten suorastaan korvaamaton.

Hannu oli kantava voima jo seuraa perustettaessa. Hannu vakuutti kaikki sukuseuran tarpeellisuudesta ja oli itsestään selvää, että hänet valittiin puheenjohtajaksi. Hannu hoiti myös jäsenhankintaa: hän tutki koko maan puhelinluettelot ja kampsasi esiin kaikki mahdolliset koskelaiset. Hannu järjesti kokoukset ja illanvietot sekä huolehti niiden ohjelmasta. Ja tietysti Hannu teki myös lehden, hyvän tekikin ja senkin aluksi aivan yksin.

Näinä vuosina olemme oppineet tuntemaan Hannun miehenä, jolla on sydän paikallaan. Hänellä on aina ollut aikaa sukulaisille ja sukuseurallemme. Aikaansa ja vaivojaan säästämättä hän on ollut valmis hoitamaan yhteisiä asioita. Sukuseura ei ole ollut Hannulle mikään pelkkä harrastus vaan osa hänen luonnettaan. Eihän Hannu varttuneesta iästään huolimatta mikään tavallinen eläkeläinen ole, niin monta rautaa tällä nuorekkaalla ja vireällä miehellä on edelleenkin tulella. Hänelle on aina ollut tyypillistä valmius hoitaa yhteisiä asioita yhteiseksi hyväksi. Tästä me olemme sukuseuran jäseninä saaneet nauttia ja olemme siitä hyvin kiitollisia.

Olemme iloisia siitä, että Sinä, Hannu, vielä jatkat johtokunnassa, jolloin olet edelleenkin aktiivisesti mukana ja kokemuksesi, tietosi ja taitosi on edelleenkin käytettävissä. Johtokunnan ja koko seuran puolesta esitän Sinulle lämpimät kiitokset kaikesta siitä, mitä olet kaikkien näiden vuosien aikana tehnyt seuran hyväksi.

Heikki Koskelainen

Maria Koskelaisen Muistelmia evakkoajalta

Seuraavat Maria Koskelaisen (Ylijoki) muistelmat on kirjoitettu ja esitetty Marttayhdistyksen tilaisuudessa Vahvialassa tuoreeltaan vuonna 1943 tai 1944, jolloin evakkovaiheen ensimmäisen kierros - evakkoon lähtö talvella 1940 ja kotiinpaluu sodan vielä kestäessä - oli umpeutunut. Silloin ei vielä aavistettu, että myös toinen ja lopullinen vaihe oli yllättävän pian edessä.

Julkaisemme tässä muistelman alkuosan eli kesään 1941 saakka matkasta Punkalaitumelle ja Pöytyälle. Seuraavassa numerossa Ylijoen Mari kertoo matkasta Porvooseen ja takaisin Vahvialaan.

Torstai helmikuun 22. päivä 1940 oli se surullinen päivä, jolloin saimme viimeisen kerran painaa kiinni sen kodin ovat, jossa olimme eläneet ja parhaan ikämme työtä tehneet. Edellisenä iltana oli jo osa meidän kyläläisiä lähtenyt, ja nyt kulki epävarmoja puheita, että lähtekö juna illalla vai ei, sillä enää ei ollut säännöllisiä aikatauluja. Sitten tuli tieto, että kahdeksan aikaan pitää olla asemalla, juna lähtee kun joutuu. Ja niin sitä lyötiin niitä tärkeimpiä pidettyjä tavaroita pusseihin ja juostiin naapurin väliä kyselemässä lähtöasioita. Oli päätetty, että yhdessä lähdetään jos lähdetään, sillä naapurin perhe oli huonokuntoista kun oli vanhaa. Aiti ja pieni lapsi yhden emännän huollettavana ja matkatavarat lisäksi. Ajateltiin, että jos yhdessä paremmin selvitäisiin.

Kello 7 aikaan oltiin sitten lähtövalmiina. Kotona alkoi olla jo aika ahdasta, sillä sotilaita hääräsi jo joka huoneessa. Toivolan Heikki lähti meitä kyytiin, josta häntä vielä nytkin kiitoksella muistelemme. Hän oli aina valmis auttamaan sellaisia perheitä, joiden huoltajat olivat rintamalla, tarvittiinpa apua yöllä tai päivällä.

Niin sitä sitten istuttiin rekeen, minä kahden nuorimman lapsen kanssa ja samoin edellä mainittu naapurin perhe, molemmat pienine matkavarusteineen. Oudoin mielin sitä matkaa tehtiin, ei liioin puhekaan luistanut. Se oli kuin unen näköä, ei sitä oikein jaksanut todeksi käsittää, että meidän täytyy kotoa lähteä. Kenties kuinka kauaksi aikaa, kenties ainiaaksi. Tuntui sentään vähän paremmalta kun sotilaat lähtiessä sanoivat, että ei teidän tarvitse olla kuin 2-3 viikkoa kun pääsette takaisin.

Sotilasliikenne oli vastassa Nurmin välillä. Siellä autettiin autoja lumesta ja tultiin hevosella vastaan. Heillä näytti olleen kiire rannikolle päin. Nurmiin tultua saatiin varttua tarpeeksi asti aseman rannioilla, jotka hävitettyinä savusivat niin että silmiä kirveli.

Kumeat tykkien laukaukset jyrähtelivät Uuraasta päin. Joku tiesi kertoa, että ryssä on jo Sommeessa. Siinä nähtiin ensi kerran vankeja, joita tuotiin kahdella hevosella, nähtävästi samaan junaan meidän kanssa. Ne olivat haavoittuneita, päät kääreessä ja kuka mistäkin paikasta sidottu. Ja voihkivat siinä reessä pakkasen käsissä. Joku sauna oli lämmitetty ja sinne käskettiin lapsia lämmittelemään, mutta ei-

Maria Koskelainen 80 v. päivänään 12.3.1969.

hän sinne kaikki sopineet. Isommat juoksivat tiellä ja takaisin pysyäkseen lämpiminä.

Kello 10 aikaan tuli sitten juna asemalle. Tavara-juna nimittäin ja saimme alkaa mennä vaunuihin, sikäli kun pääsimme. Vaunun lattiat oli lumessa, seinät ja katto valkeassa kuurassa. Ei sitä ollut kellään aikaa lumesta puhdistaa. Vaunut täyttyivät heti ahinkoon asti tavaroista ja ihmisistä. Mihin vaan jalka sopi seisomaan, siihen aina joku asettui. Istuimia ei ollut lainkaan. Tavarapussien päällä koetettiin istua, sikäli kun jalat väsyivät seisomisesta.

Vaunu alkoi sulaa kun lämpeni ihmisistä, sillä meillä ei ollut kaminaa vaunussa. Vettä alkoi tippua päälle että lätisi ja lattia kastui aivan märäksi. Kyllä oli aika siivo siinä missä tavarat olivat, mutta ei ollut muuta keinoa kuin odottaa, että juna lähtisi liikkeelle.

Kello oli 12 yöllä kun pilli vihelsi lähtömerkin ja veturi alkoi puuskuttaa raskaasti. En tiedä, kuinka paljon oli vaunuja perässä, mutta tuntui ettei se jaksakaan kuormaa vetää. Mutta aina se eteenpäin meni vaikka vauhti oli hyvin hiljaista. Pimeässä sitä istuttiin, länttä kohti hiljalleen matkaa tehtiin. Naapurikylän emännällä oli vähän kynttilää mukana, että saatiin vaunuun vähän valoa. Jännittyneinä oltiin ja toivottiin, että päästäisiin kauemmaksi turvallisemmille seuduille, sillä aina oli vaara, että ryssän lentokoneet yllättää.

Oltiin jo aika pitkälle kuljettu kun päivä jo vilkkuili vaunun raoista. Sanottiin keskenämme, että varmasti ollaan jo sivu Kouvolan kun juna pysähtyi eräälle asemalle. Raotettiin vaunu ovea ja kysyttiin, että missä ollaan. Vastattiin, että Taavetissa. Kaikki olivat harmistuneita, että niinkö vähän ollaan vasta päästy eteenpäin. No, ei sille mitään, mennään niin kuin päästään. Eikä meillä erikoista hätää ollut, vaunukin oli lämmennyt, että ketään ei palellut. Ulko-

nakin oli sakea lumisade, joten ilmavaarakaan ei ollut niin uhkaava. Niin sitä luisuttiin hiljaa eteenpäin. Asemista ei tiedetty vaikka raotettiinkin ovea, sillä nimikilvet oli maalattu peittoon tai otettu pois ettei vihollinen niitä keksisi.

Tuli sitten toinen yö junassa, aina vaan matkaa tehtiin. Toisinaan seistiin asemalla tuntikausia, kun toiset junat meni meistä sivu eteenpäin. mihin niillä oli kiirempi kuin meillä. Kun aamuun päästiin, oltiin kiitollisia kun ei ollut vielä yhtään hälytystä koko matkalla. Juna pysähtyi, vaunun ovi työnnettiin auki ja kuultiin, että ollaan Lahdessa. Samassa ilmestyi vaunun ovelle lottia ja tarjosivat lapsille lämmintä maitoa ja voileipää. Vaan ei sitä kaikki lapsetkaan ehtineet saada, sillä juna lähti taas liikkeelle.

Juna alkoi saada jo vähän parempaa vauhtia. Liekö vaunuja vähennetty vai laitettu toinen veturi eteen. Niin sitä saatiin tietää, että jo päivän kuluessa ollaan Toijalassa. Junamiehet lohduttivat ettei ole montakaan asemaa kun ollaan jo perillä. Ei meillä oikein ollut tietoaakaan, että mihin meitä viedään, sillä kaikki oli hyvin salassa. Oli kuitenkin kuultu, että Urjalaan. Viimein juna pysähtyi ja sanottiin, että nyt pois junasta. Samalla ilmoitettiin, että tavarat saavat olla asemalaiturilla ja että ne toimitetaan eteenpäin hevosilla ja autoilla.

Meitä opastettiin menemään suojeluskunnan talolle siksi aikaa kun asiat järjestyy. Mutta kun huomattiin aseman luona kahvila, piti siihen päästä ensiksi. Kahvi on meistä aina ollut hyvää, mutta silloin se oli parasta mitä se koskaan on ollut. Sillä ei kahteen vuorokauteen oltu oikein suutamme tarvittu syömiseen eikä juomiseen. Mutta ei siinä silloin tuntunut nälkä eikä jano eikä väsymys. Kaikki näyttivät kestävän erittäin hyvin, lapset ja vanhuksetkin. Sittemmin mentiin sinne suojeluskunnan talolle. Siellä meille tarjottiin kaikille kaurapuuroa ja maitoa. Se virkisti meitä taas aika tavalla.

Iltaipimiällä sitten alkoi tulla autoja, niihin taas lastattiin tavarat ja ihmiset päälle. Ja taas lähdettiin. Nyt tiedettiin, että meitä viedään Punkalaitumelle. Emme tienneet sellaista pitäjää Suomessa olevankaan. Siinä avonaisilla auton lavoilla oli aika kylmä ja vilu tahtoi väkisin jäykistää. Siihen vaan panuttiin toistemme kupeeseen ja niin taitui tämäkin taival. Auto pysähtyi kansakoulun kohdalle, ja sinne käskettiin mennä sisälle.

Tuntui taas mainiolta päästä lämpimiin huoneisiin kylmästä tuulesta niin pitkän ja rasittavan matkaan jälkeen. Siinä vielä illalla tarjottiin kuumaa velliä. Ja niin saatiin taas itsemme lämpimiksi. Ei tarvinnut ketään makaamaan kärkeä, kun oli syöty. Kaikki jo pötköttivät pitkin lattiaa reppu vaan pään alla ja lumilakana alle. Hyvin siellä Länsipään koululla yö nukuttiin, oli lämmintä vaikka ei ollut peitteitä. Oli sunnuntaiamu kun siitä herättiin.

Kohta alkoi sinne kerääntyä paikkakunnan miehiä ja hevosia. Meitä alettiin sijoittaa eri taloihin. Tuli sitten meidänkin vuoro ja päästiinkin naapurin kanssa samaan kortteeriin. Eräs isäntä lähti meitä viemään. Se oli pieni mökki, jossa ei ollut ketään talon perhetä, sillä sen ainoa asuja oli sodassa. Meillä oli siis asuinvapaus ja oltiin oikein tyytyväisiä. Mökki oli

kylmä, joten siihen ei voinut suoraan muuttaa.

Täytyi mennä naapurimökkiin yöksi. Siellä meidät otettiin erikoisen ystävällisesti vastaan ja keskitettiin kuin parhaita vieraita. Meille laitettiin makuusijat, joten nyt saatiin ensimmäinen yö oikein rauhassa levätä. Mökin isäntä olikin joku siirtoväen huoltaja. Toimitti meille heti aamulla kuorman puita, että saatiin lämmittää ja ruveta siivoamaan. Mökki oli ollut jo jonkin aikaa asumaton. Hyvä siitä tuli kun vähän aikaa häärettiin. Talvi oli kylmä, mutta mökki oli lämmin, tosin pieni; kolme metriä kanttiin. Kun sakkia alkoi siihen vähitellen kertyä, oli meitä lapsineen jo 10 henkeä.

Sitten tulikin jo rauha ja alkoivat sieltä hajoittaa vahvialalaisia eri pitäjiin. Kuusi viikkoa ehdittiin olla mökissä kun tuli tieto, että aamulla pitäisi olla tavarat maantien reunassa ja että meitä siirretään Pöytyän pitäjään. Nyt tuli ero entisen naapurin kanssa vaikka olimme suunnitelleet olevamme yhdessä kauemminkin, sillä lähtömääräys tuli vain meidän perheelle. Meitä olikin kertynyt kokoon jo viisi henkeä, sillä ainahan omaiset aikansa etsittyään toisensa löysivät.

Oli taas lauantaiaamu kun nousimme autoon vähäisine tavaroinemme Punkalaitumen Haviokoskelta. Kirkolta otettiin lasti täyteen ja vielä toiseenkin autoon. Ja niin alettiin ajaa Pöytyälle päin. Ruotsalaiset autot olivat meitä kuljettamassa eivätkä kuljettajat osanneet yhtään suomea puhua. Muutaman tunnin ajettuaamme olimmekin Pöytyällä.

Meidät vietiin silloisen huoltojohtaja Heikkilän taloon; sieltä taas jaettiin eri taloihin. Me jouduimme Himaisten kylään, Nissilän taloon. Isäntä tulikin meitä vastaan itse hevosella hakemaan. Siellä meille annettiin piharakennukset asuttavaksi. Pikkurivi, niinkuin siellä sanottiin, oli keittiö ja kamari. Hyvät olivat huoneet kyllä asua. Talonväki oli erittäin ystävällistä. Ensin meille oli laitettu kahvi oikein vierassaliin, sitten käskettiin saunaan kylpemään. Saunasta tultua taas haettiin talon puolelle illalliselle. Meille oli laitettu viisi makuupatjaakin valmiiksi. Siis kerta kaikkiaan meidät otettiin mitä parhaiten vastaan. Eikä vain alussa meitä pidetty hyvänä tässä talossa. Oltiin kokonainen vuosi, mutta hyvä siinä talossa oli aina olla. Tästä talosta voi sanoa, että se oli oikein esimerkiksi väkeä.

Jatkuu seuraavassa numerossa.

Yljoen talo 1937. Koskelan kylä.

Sukuseurat Karjalan liitossa

Karjalan Liiton vajaasta 500 jäsenyhteisöstä on tällä hetkellä sukuseuroja 37. Sukuseurojen merkitys liitolle on kuitenkin niiden suhteellista osuutta huomattavasti suurempi ja Karjalan liitto kokeekin sukuseurat uutena voimavarana. Tämä on helppo ymmärtää kun tietää monien karjalaseurojen toiminnan viime vuosina, lähinnä jäsenten ikääntymisestä johtuen hiipuneen uhkaavasti. Sen sijaan sukuseurojen ja sukututkimuksen avulla voidaan saada myös nuoremmat ikäluokat mukaan tutustumaan juuriinsa ja tiedostamaan karjalaisuutensa.

Sukuseurapäivä Lappeenrannassa

Lokakuussa Karelia-talossa pidetyssä Sukuseurapäivässä olivat pääteemoina Viipurin Karjalan sukututkimus, heraldiikka ja internet.

Karjalan Liiton sukututkija Kari-Matti Piilahti piti mielenkiintoiset esitykset Viipurin Karjalan sukututkimuksen erityispiirteistä sekä karjalaisista esiäideistämme arkistolähteiden valossa.

Äidinpuoleisen suvun tutkiminen on ollut huomattavasti harvinaisempaa kuin isänpuoleisen vaikka geeniperimä on aivan yhtä suuri. Osasyynä tähän on ollut se, että tietojen saanti varhaisemmista esiäideistämme on ollut vaikeaa. Naiset saavuttivat Suomessa oikeustoimikelpoisuuden vasta 1864. Sitä ennen isä tai aviomies oli hänen holhoojansa. Sen sijaan lesken asema oli yhtä vahva kuin miehen. Sitä onkin pidetty yhtenä syynä siihen, että naispuoliset lesket eivät avioituneet uudelleen yhtä usein kuin miespuoliset. Viipurin Karjalalle oli lisäksi tyypillistä suuriperheisyys ja useiden sukupolvien asuminen yhdessä. Osittain tähän vaikutti pitkään voimassa ollut tilojen jakokielto, jolloin samalla tilalla saattoi asua useita perheitä.

Monia karjalaisia vaakunoita suunnitellut heraldikko Jukka Suvisaari teki vauhdikkaassa esitelmässään kuulijoille selväksi heraldiikan pääsäännöt sekä värit, kilvet ja kilvenjaot. Tämän jälkeen kuulijat muistavat myös, että väri ei saa koskettaa väriä eikä metalli metallia vaan että värin ja metallin tulee vuorotella. Metallia heraldiikassa edustavat vain kulta ja hopea. Värejä on neljä: punainen, sininen, musta ja vihreä.

Sukututkimus tietokoneelle

Internet on päivän sana myös sukututkimuksessa ja tiedonvälityksessä muutenkin. Karjalan Liitolla on oma kotisivunsa internetissä, josta löytyy tietoa liiton toiminnasta. Hakuohjelmien avulla internetistä löytyy tietoja ja kontakteja melkein asiasta kuin asiasta. Sieltä löytyy myös sukututkimusohjelmia, suoria kontakteja seurakuntien arkistoihin ja esimerkiksi 1700-luvulta peräisin olevia karjalaisten seurakuntien syntyneiden ja kuolleiden luetteloja. Tietokone on jo nyt mullistanut sukututkimuksen tekniikan ja helpottanut monin tavoin sukututkijoiden työtä. Vaikka tietokone alkaakin olla sukututkijan tärkein työväline, ei se kuitenkaan koskaan korvaa tutkijalta aina vaadittavaa osaamista ja sinnikkyyttä.

Heikki Koskelainen

Kävit sie, Näit sie – muistat sie?

Kerro karjalaiskokemuksista

Uudenmaan karjalaisseurojen piirin kulttuuritoimikunta kutsuu muistelevaan evakkoaikoja ja tulee julkaisemaan parhaat muistelot. Kirjoittaa voi seuraavista aiheista:

1. Karjalasta lähteneiden omia kokemuksia.

Kerro evakkomatkasta ja sopeutumisesta uusille asuinsijoille.

Kerro, miten selvisitte vaikeista tilanteista.

Kerro, millaisia väärinkäsityksiä erilaiset murteet aiheuttivat.

2. Mitä kuulin, miltä tuntui

Kerro, **nuori**, miten koit kuvaukset karjalaisten kokemuksista.

Kerro mummon tarinoita.

3. Käynti kotiseudulla

Kerro, nuori, kokemuksistasi ja tunnelmistasi suvun vanhoilla asuinsijoilla.

Kerro sinäkin, sukuun naitu.

Kerro sinäkin, joka palasit vanhaan kotiisi.

Kirjoita selvästi käsin tai koneella. Äänikasetin tai disketinkin voi lähettää. Merkitse kertojan sekä kirjoittajan nimi, osoite ja puhelinnumero. Lisäksi vielä kertojan ikä ja kotipaikka Karjalassa.

Lähetä osoitteeseen:

Laina Kauppinen
Everstinkuja 5 A 29
02600 Espoo

Koskelaiset-lehti

Lehti tulee jäsenetuna jokaiseen jäsenperheeseen. Jäseneksi voi liittyä ottamalla yhteyttä seuran sihteeriin Pekka Koskelaiseen (yhteystiedot alla) ja maksamalla jäsenmaksun 40 mk seuran pankkitilille Merita 126230-518535.

Koskelaiset
Päätoimittaja: Heikki Koskelainen
Leppisaarentie 10 C,
99830 Helsinki
puh. 09-755 33 57, 050-56 34 065
E-mail:
heikki.koskelainen@columbus.fi
Toimittajat: Pekka Koskelainen
Vuorenpeikontie 5 B 132,
00820 Helsinki
puh. 09-786 380, 0400 918 375
Hannu Koskelainen
Lankilantie 6, 06450 Porvoo
puh, 019-549 504, fax 019-549526

Paino: Formato, Porvoo
Julkaisija: Koskelaiden Sukuseura Oy
Tilausmaksu 40mk/vuosi sisältyy jäsenmaksuun
Pankkitili: Merita 126230-518535